

Astronomický ústav Slovenskej akadémie vied, v. v. i.
059 60 Tatranská Lomnica
a
Slovenská astronomická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied
059 60 Tatranská Lomnica

***Návrh projektu spolupráce na popularizáciu, odbornú a súvisiacu činnosť v oblasti
astronómie a príbuzných vied na rok 2026***

V roku 2026 bude Slovenská astronomická spoločnosť (SAS) pri SAV pokračovať v aktivitách s dlhoročnou tradíciou, ako aj niektorých nových, ktoré sme zaviedli v minulom roku a osvedčili sa. Niektoré podujatia sa budú konať v hybridnej forme, aby sa zvýšila ich prístupnosť širokej verejnosti. Viaceré prednášky budú mať vyhotovené záznamy dostupné online, aj na populárnych platformách. Tento rok sa chceme opäť výraznejšie zapojiť do kampane 100 hodín astronómie organizovanej Medzinárodnou astronomickou úniou (IAU). Okrem toho plánujeme pokračovať v príprave podkladov pre odborné publikácie, tlačové správy k aktuálnym astronomickým javom i témam, venovať sa zvyšovaniu záujmu o astronómiu najmä u mládeže a pokračovať v dobrej spolupráci s tradičnými partnermi. V spolupráci s Českou astronomickou spoločnosťou (ČAS) sa bude konať ďalšie stretnutie študentov astronómie a astrofyziky, tentokrát v Českej republike a po prvý raz v jednom termíne aj spoločná akcia SAS pri SAV a ČAS – Deň hvezdárni a planetárií 2026.

1. Astronomická olympiáda 2026

Termín: prvý polrok, finále IOAA 25. september - 5. október 2026

Miesto: Slovensko, Vietnam

Garant: *Mgr. Eduard Koči, Bc. Radovan Lascsák*

Požadované finančné prostriedky: 1000,- €

Priorita: A Typ podujatia: 8

Cieľ: Úlohou postupovej súťaže Astronomická olympiáda (AO) je vybrať piatich reprezentantov, ktorí budú Slovensko zastupovať na aktuálnom ročníku Medzinárodnej olympiády z astronómie a astrofyziky (IOAA). Cieľom AO je tiež propagovať astronómiu a samotnú súťaž medzi mládežou. V pláne je organizovanie 4 regionálnych kôl a jedného celoštátneho kola v SÚH v Hurbanove. Vybraní reprezentanti absolvujú pred IOAA sústreďenie. Odhadovaný počet súťažiacich: 60.

2. S ďalekohľadom na cestách

Termín: január - december 2026

Miesto: mestá a obce východného Slovenska

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., Ing. Peter Kaňuk*

Požadované finančné prostriedky: 900,- €

Priorita: A Typ podujatia: 6

Cieľ: Hlavným cieľom projektu „S ďalekohľadom na cestách“ je prebudiť záujem mladých ľudí o astronómiu a ponúknuť im možnosť zaujímavo stráviť svoj voľný čas prostredníctvom jednoduchého a zároveň pôsobivého experimentu – pozorovania

vesmírnych objektov pomocou astronomických ďalekohľadov. Pozorovania hviezdnej oblohy budú uskutočňované priamo u záujemcov, teda na ZŠ a SŠ, v mestách, ako aj v odľahlých obciach východného Slovenska. Odhadovaný počet účastníkov: 400.

3. Ahoj, vesmír!

Termín: január - december 2026

Miesto: Bratislava a okolie

Garant: *Mgr. Ľubomíra Hujsová*

Požadované finančné prostriedky: 500,- €

Priorita: A Typ podujatia: 5

Cieľ: Prednáškové podujatia a workshopy o vesmíre s názvom „Ahoj, vesmír!“ sú určené pre deti MŠ a ZŠ. Okrem členov SAS pri SAV sa na ich organizácii spolupodieľajú aj členovia Slovenského zväzu astronómov, občianskeho združenia Slovenské planetária, DSB Observatórium a garant projektu Tempus Universum. Deti sa prostredníctvom workshopov dostávajú do kontaktu so základnými informáciami o vesmíre, pohyboch nebeských telies spojených s každodenným životom, osvojujú si vedecké pojmy a myšlienky. Prostredníctvom odborných odpovedí na zvedavé detské otázky je podporované kritické myslenie mladej generácie. Predpokladaný počet účastníkov: 300.

4. Vesmírny piatok na MatFyze

Termín: 13. marec 2026

Miesto: Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave

Garant: *Mgr. Ľubomíra Hujsová*

Požadované finančné prostriedky: 500,- €

Priorita: A Typ podujatia: 4

Cieľ: Nové astronomické podujatie pre deti a rodičov, prednášky a workshopy v Bratislave. Doobeda sa v posluchárňach FMFI UK s kapacitou asi 7 tried vystriedajú na prednáškach pre deti od štvrtého ročníka ZŠ zamestnanci FMFI a popularizátori Roman Nagy, Samuel Kováčik a Juraj Tekel a ich kolegovia pripravujú vo vestibule stanovištia s interaktívnymi aktivitami. Kysucká hvezdáreň prispeje nafukovacím planetáriom a Krajská hvezdáreň v Žiari nad Hronom nafukovacím balónom s podobou Mesiaca. Program pre rodičov a deti, i ďalšiu verejnosť bude pokračovať poobede a zavŕši sa (podľa počasia) pozorovaním nočnej oblohy. Predpokladaný počet účastníkov: 500.

5. Bezovec 2026 – Družicová astronómia

Termín: jún 2026

Miesto: Bezovec, Nová Lehota

Garant: *Mgr. Andrej Dobrotka, PhD., RNDr. Roman Nagy, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 500,- €

Priorita: A Typ podujatia: 3

Cieľ: Stretnutia astronómov na Bezovci, ktoré patria k popredným akciám SAS pri SAV, budú písať v roku 2026 už svoje 58. pokračovanie. Témou tohtoročnej konferencie budú družicové pozorovania vesmíru. Na konferenciu budú pozvaní hlavne profesionálni astronómovia a študenti zapojení do družicového výskumu z rôznych oblastí astronómie.

Zahrnutý bude aj technologický aspekt vesmírnych misií. Cieľom stretnutia je okrem prezentácií výskumu aj prepojenie vedeckej a technologickej komunity. Konferencia bude organizovaná v spolupráci s HaPMRŠ v Hlohovci, MTF STU v Trnave a FMFI UK v Bratislave. Odhadovaný počet účastníkov: 40.

6. 28. slnečný seminár s medzinárodnou účasťou

Termín: 12. - 15. októbra 2026

Miesto: Piešťany

Garant: *RNDr. Ivan Dorotovič, CSc.*

Požadované finančné prostriedky: 250,- €

Priorita: B Typ podujatia: 5

Cieľ: Cieľom seminára bude prezentovať nové vedecké výsledky z oblastí slnečnej fyziky a vzťahov Slnko – Zem, ako aj poskytnúť prehľad o súčasnom stave vo vybraných oblastiach slnečnej fyziky, geofyziky, meteorológie a klimatológie. Samostatný priestor bude venovaný prezentácii prác študentov a doktorandov univerzitných a akademických pracovísk a výsledkom odbornej a popularizačnej práce hvezdárni SR a ČR. Pozvané referáty, ústne prednesené príspevky i postery sa budú týkať nasledovných oblastí: fyzikálne javy v slnečnej atmosfére, slnečná aktivita, úplné zatmenia Slnka, kozmické počasie, geoaktivita, meteorológia a klimatológia. Z referátov prednesených na seminári vydá SÚH Zborník referátov v elektronickej forme na DVD a bude publikovaný aj na internetovej stránke SÚH. Odhadovaný počet účastníkov: 55.

7. Stretnutie študentov astronómie a astrofyziky

Termín: 10. apríl 2026

Miesto: Plzeň, ČR

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: B Typ podujatia: 5

Cieľ: Hlavnou témou medzinárodného stretnutia bude prezentácia vedecko-výskumných aktivít vysokoškolských študentov astronómie a astrofyziky z Čiech, Slovenska a Poľska v rôznych oblastiach astronomického výskumu. Okrem prezentácií svojho výskumu môžu tiež účastníci diskutovať aj o možnostiach vzájomnej spolupráce. Stretnutia študentov astronómie a konferencie mladých astronómov organizujú SAS pri SAV a ČAS každoročne od roku 2021, pričom podujatia sa konajú striedavo v ČR a SR. Odhadovaný počet účastníkov: 20.

8. Pozorovateľská expedícia pre mládež

Termín: júl - august 2026

Miesto: Mníšek n/Hnilcom

Garant: *Ing. Peter Kaňuk, doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: A Typ podujatia: 5

Cieľ: Pozorovateľské expedície pre mládež, ktoré organizujú členovia SAS pri SAV v spolupráci s CVČ v Košiciach a Prírodovedeckou fakultou UPJŠ v Košiciach majú dlhoročnú tradíciu, v roku 2026 sa bude konať už 25. expedícia v Mníšku nad Hnilcom. Expedícia je určená pre mladých pozorovateľov nočnej oblohy z radov astronomických krúžkov a klubov, ako aj študentov špecializácie Astrofyzika. Hlavnou náplňou expedície bude pozorovanie aktívnych meteorických rojov a astrofotografia. Súčasťou podujatia je tradične aj verejné pozorovanie objektov večernej a nočnej oblohy v Mníšku nad Hnilcom. Odhadovaný počet účastníkov: 20.

9. Stredoslovenský Messierov maratón

Termín: 20. – 22. marec 2026

Miesto: Látky, okres Detva

Garant: Mgr. Tomáš Dobrovodský

Požadované finančné prostriedky: 250,- €

Priorita: A Typ podujatia: 6

Cieľ: Pozorovateľské stretnutie určené pre voľnočasových astronómov, zamerané na pozorovanie čo najväčšieho počtu Messierových objektov počas jednej noci. Aktivita má súťažný charakter a hlavným cieľom je vytvoriť podmienky pre stretnutie a výmenu skúseností predovšetkým medzi mladými pozorovateľmi nočnej oblohy z astronomických krúžkov. Odhadovaný počet účastníkov: 15.

10. Slovenská amatérska obloha 2026

Termín: 23. - 24. október 2026

Miesto: Látky (okres Detva)

Garant: *Mgr. Tomáš Dobrovodský*

Požadované finančné prostriedky: 250,- €

Priorita: A Typ podujatia: 5

Cieľ: Víkendové stretnutie voľnočasových (amatérskych) astronómov a každého komu je blízke pozorovanie nočnej oblohy. Stretnutie je spojené s výmenou skúseností, prezentáciou profesionálnych astronomických programov vhodných pre amatérov, astrofotografických postupov, predstavením noviniek v pozorovateľskej technike a mnohého iného pre zatraktívnenie pozorovania oblohy. Odhadovaný počet účastníkov: 40.

11. Ženy a dievčatá v astronómii

Termín: 11. február - 8. marec 2026

Miesto: hybridne (CVČ Košice a online)

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., Ing. Peter Kaňuk*

Požadované finančné prostriedky: 250,- €

Priorita: B Typ podujatia: 6

Cieľ: Tento projekt je venovaný ženám a dievčatám v astronómii. Vyzdvihuje úlohu žien v rozvoji vedy a zároveň povzbudzuje dievčatá, aby uvažovali o kariére v astronómii. Aktivity s týmto zameraním sa môžu konať po celý rok, s osobitným zameraním na obdobie medzi dvoma medzinárodnými dňami prijatými organizáciou Spojených

národov: Medzinárodným dňom žien a dievčat vo vede 11. februára a Medzinárodným dňom žien 8. marca. Odhadovaný počet účastníkov: 50.

12. Deň hvezdární a planetárií 2026

Termín: 27. - 29. marec 2026

Miesto: hvezdárne a planetáriá na Slovensku

Garant: *Mgr. Tomáš Dobrovodský, doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., Mgr. Marián Vidovenec*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: A Typ podujatia: 5

Cieľ: Deň hvezdární a planetárií (DHP) patrí tradične k najvýznamnejším astronomickým popularizačným podujatiam na Slovensku. DHP sú podujatia organizované astronomickými zariadeniami po celom Slovensku, ktoré sú zamerané na prezentáciu odbornej a popularizačnej práce v astronómii. V roku 2026 bude podujatie prvýkrát organizované v spolupráci s ČAS v jednom termíne na Slovensku aj v Českej republike. Aktivity sa ponesú v duchu galaxií, keďže si pripomenieme 100. výročie Hubblovej klasifikácie galaxií. Odhadovaný počet účastníkov: 3000.

13. Európske popularizačno-vedecké podujatia na Slovensku

Termín: 25. september, november 2026

Miesto: AsÚ SAV v Tatranskej Lomnici, hvezdárne a planetáriá na Slovensku

Garant: *Mgr. Emil Kundra, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: B Typ podujatia: 5

Cieľ: Európska noc vedy a Týždeň vedy a techniky patria k najvýznamnejším popularizačným projektom na Slovensku. Podujatia sa budú konať v niekoľkých slovenských mestách, čo má výrazne pozitívny dopad na spoločnosť. V rámci podujatí sa uskutočnia populárno-vedecké prednášky, pozorovania objektov nočnej oblohy, prezentácie SAS pri SAV a diskusie s verejnosťou. Účast' SAS pri SAV aktívne prispeje k uskutočneniu podujatí a zlepší vnímanie vedy a techniky v povedomí celej spoločnosti. Odhadovaný počet účastníkov: 2500.

14. 100 hodín astronómie

Termín: 1. - 4. október 2026

Miesto: CVC Domino, Košice

Garant: *Ing. Peter Kaňuk, doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: B Typ podujatia: 6

Cieľ: Tento medzinárodný projekt je určený pre všetkých, aby mohli zažiť 100 hodín naplnených aktivitami spojených s astronómiou. 100 hodín astronómie sa bude konať štyri dni a noci, pričom amatérski ako aj profesionálni astronómovia, nadšenci astronómie a široká verejnosť budú spoločne zdieľať svoje vedomosti a nadšenie pre

vesmír. Cieľom je umožniť čo najväčšiemu počtu ľudí, najmä deťom získať základné znalosti o vesmíre, ktoré ho sme všetci súčasťou. Odhadovaný počet účastníkov: 200.

15. Astronomické aktivity v Bratislave

Termín: marec - november 2026

Miesto: Informačné centrum Univerzity Komenského, Bratislava

Garant: *RNDr. Katarína Maštenová, Mgr. Patrik Čechvala, PhD.*

Požadované finančné prostriedky: 650,- €

Priorita: A Typ podujatia: 6

Cieľ: Cieľom projektu je organizovanie vedecko-populárnych prednášok a pozorovaní pre širokú verejnosť v spolupráci s Univerzitou Komenského v Bratislave. Snahou je oboznámenie širokej verejnosti s najnovšími poznatkami z astronómie a výskumu vesmíru. Plánovaná je organizácia 8 prednáškových večerov (približne 1x mesačne) v rozmedzí od marca do novembra 2026. Súčasťou každého večera bude prednesenie populárnej prednášky od jedného pozvaného odborníka, diskusia a v prípade priaznivého počasia aj pozorovanie aktuálnych úkazov na oblohe. Prednášky budú nahrávané a zverejnené na YouTube kanáli [MatFyz je In](#). Plánovaná je ďalej organizácia verejných pozorovaní v čase zaujímavých nebeských úkazov (napr. 12. 8. 2026 – čiastočné zatmenie Slnka). Odhadovaný počet účastníkov: 500.

16. Astronomické štvrťky SAS pri SAV

Termín: celoročne

Miesto: hybridne (CVČ Domino, Košice a online)

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., Ing. Peter Kaňuk*

Požadované finančné prostriedky: 500,- €

Priorita: B Typ podujatia: 5

Cieľ: Populárno-náučné podujatia pre širokú verejnosť, ktoré sa konajú od roku 2021, spočiatku kvôli covidovej pandémie iba online, v súčasnosti hybridných spôsobom (prezenčne v Centre voľného času v Košiciach a online). Súčasťou podujatí je prednáška na zaujímavú astronomickú tému, program v planetáriu a v prípade priaznivých poveternostných podmienok aj pozorovanie objektov večernej a nočnej oblohy. Prednášky sú zaznamenávané a sú dostupné [online](#). Odhadovaný počet účastníkov: 500.

17. Astrofilm 2026

Termín: október 2026

Miesto: Piešťany

Garant: *Mgr. Marián Vidovenec*

Požadované finančné prostriedky: 300,- €

Priorita: B Typ podujatia: 4

Cieľ: SAS pri SAV sa bude podieľať na organizácii už 20. ročníka tohto zaujímavého podujatia, ktoré si za dobu svojej existencie získalo celý rad priaznivcov všetkých vekových kategórií. Na podujatí budú prezentované nielen filmy s astronomickou

tematikou, ale súčasťou programu budú aj zaujímavé prednášky popredných astronómov, výstavy a workshopy. Predpokladaný počet účastníkov: 200.

18. Medzinárodná fotosúťaž “Svietme si na cestu... nie na hviezdy”

Termín: január - november 2026

Miesto: celé Slovensko + zahraničie

Garant: *Mgr. Eduard Koči*

Požadované finančné prostriedky: 400,- €

Priorita: A Typ podujatia: 7

Cieľ: 16. ročník medzinárodnej fotografickej súťaže zameranej na aktuálnu problematiku svetelného znečistenia ako vážneho environmentálneho problému súčasnej civilizácie. Fotografie z fotosúťaže sú využívané pri prednáškach, prezentáciách a výstavách zameraných na ochranu nočného životného prostredia. V posledných rokoch sa objavujú aj v Astronomickom kalendári vydávanom Slovenskou ústrednou hvezdárňou. Finančné prostriedky sú plánované na organizačné zabezpečenie fotosúťaže, tlač a propagáciu, pričom vhodným propagačným prostriedkom je už aj spomínaný Astronomický kalendár. Výsledky fotosúťaže sú publikované (nielen) v časopise Kozmos. Odhadovaný počet účastníkov: okolo 40 súťažiacich v 3 kategóriách, cca 100 súťažných prác.

19. Edukačná astronomická fotografia

Termín: celoročne

Miesto: Slovensko

Garant: *Ing. Robert Barsa*

Požadované finančné prostriedky: 250,- €

Priorita: B Typ podujatia: 7

Cieľ: Vizuálne zobrazenie vesmíru pomáha priblížiť komplexné vedecké koncepty širokej verejnosti a vzbudiť jej záujem o astrofyziku a astronómiu. Tieto fotografie môžu byť využívané ako vzdelávací nástroj na školách a v rôznych vedeckých inštitúciách, kde môžu študentom a verejnosti ukázať úžasné detaily a fenomény vesmíru. Pohľad na fascinujúce obrazy hviezd, galaxií a iných nebeských telies môže inšpirovať mladých ľudí k štúdiu vedy a techniky. Fotografovanie vesmíru si vyžaduje nielen technické zručnosti, ale aj umelecký prístup, čím podnecuje kreativitu a estetické cítenie. Edukačné fotografie môžu upozorniť na význam ochrany nočnej oblohy pred svetelným znečistením a podporiť ekologické iniciatívy. Odhadovaný počet účastníkov: 300.

20. Csereho cena SAS pri SAV za populárno-vedeckú činnosť za rok 2026

Termín: marec - október 2026

Miesto: Piešťany

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., Mgr. Marián Vidovenec*

Požadované finančné prostriedky: 0,- €

Priorita: B Typ podujatia: 11

Cieľ: SAS pri SAV si uvedomuje dôležitosť popularizácie vedy a techniky pre napredovanie a pokrok našej spoločnosti. Prostredníctvom tejto ceny chce povzbudiť

predovšetkým mladých členov SAS pri SAV, aby sa venovali aj tejto činnosti a týmto spôsobom prilákali ďalších mladých ľudí k štúdiu vedy a techniky. Ocenenie je pomenované podľa nestora slovenskej astronómie Dr. Eleméra Csereho. Odovzdávanie ceny sa uskutoční v októbri 2026 počas podujatia Astrofilm 2026 v Piešťanoch. Odhadovaný počet účastníkov: 100.

21. Edičná činnosť SAS pri SAV

Termín: počas celého roka 2026

Požadované finančné prostriedky: 0,- €

Priorita: B Typ podujatia: 10

Cieľ: Vydanie odborných a informačných materiálov pre členov SAS pri SAV a odbornú verejnosť.

a) Astronomická ročenka 2027

Garant: *Mgr. Peter Zimnikoval*

Cieľ: Príprava podkladov do Astronomickej ročenky 2027 (Slnko, zatmenia Slnka a Mesiaca, kométy, asteroidy a trpasličie planéty, meteorické roje, premenné hviezdy a iné)

b) Celosvetové projekty k problematike svetelného znečistenia

Garant: *RNDr. Jaroslav Merc, PhD.*

Cieľ: Propagácia problematiky svetelného znečistenia, realizácia a koordinácia celosvetových projektov „Hodina Zeme“, „Globe at Night“ a ďalších na Slovensku. Distribúcia už vydaných materiálov k problematike svetelného znečistenia, príprava a tlač nových nízkonákladových materiálov. Priebežná aktualizácia stránok svetelneznečistenie.sk (J. Merc).

c) SAS pri SAV v mediálnom priestore

Garant: *doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD., RNDr. Jaroslav Merc, RNDr. Ivan Dorotovič, CSc.*

Cieľ: Prinášať aktuálne informácie pre členov SAS pri SAV, ako aj pre širokú verejnosť o podujatiach, pozorovaniach, prednáškach a činnosti Spoločnosti, ako aj celej astrokomunity. Zároveň poskytovať pre lokálne i celoštátne médiá vysvetlenia k aktuálnym astronomickým úkazom, informácie o zatmeniach Slnka, slnečnej aktivite, polárnych žiarach, pozorovaní Slnka a i.

Celkové požadované finančné prostriedky: 8500,- €

V Tatranskej Lomnici, 21. január 2026

Vypracoval: Mgr. Ľubomír Hambálek, PhD.
vedecký tajomník SAS pri SAV

Pripomienkoval: doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.
predseda SAS pri SAV